

6. Forslag

til

Oprettelsen af et Landbrugsraad.

§ 1.

Landbrugsraadets Opgave er at være Centralorgan for det danske Landbrugs faglige Interesser.

§ 2.

Med Hensyn til Valgene til Landbrugsraadet deles Landet i fire Kredse, hver med sin Fællesforening, nemlig 1, Sælland og Bornholm, 2, Lolland-Falster, 3, Fyen og 4, Jylland. Indtil der er dannet en Fællesforening for Lolland-Falster, overdrages det Maribo Amts økonomiske Selskab at fungere som saadan for denne Provins ved at supplere Selskabets Bestyrelse med 2 Repræsentanter fra hver af de andre Landboforeninger eller landøkonomiske Foreninger paa Lolland-Falster.

§ 3.

Opløses en Fællesforening eller den af andre Grunde trækker sig tilbage fra denne Samvirken, overdrager Ministeriet, efter forudgaaet Forhandling, Formændene for 3 Landboforeninger i vedkommende Provins at foranledige Dannelsen af en Fællesrepræsentation for denne ved Sammenkaldelse af 2 Repræsentanter for hver Landboforening eller i landøkonomisk Øjemed dannet Forening. Disse 3 Mænd danne da Styrelsen og dele de derhen hørende Forretninger mellem sig. De vælges paa 5 Aar. Aftræder en af dem,

vælger Ministeren en anden i hans Sted. Valget er et personligt Valg og ikke knyttet til bestemte Landboforeninger, kun maa den Valgte være Formand for en saadan. Dannes der paa ny en Fællesforening, kan Ledelsen atter overgaa til denne, forsaavidt Indenrigsministeriet giver sit Samtykke dertil.

§ 4.

Landbrugsraadet dannes af:

1) Landhusholdningsselskabets Præsidenter og Bestyrelsesraadets indtil 36 Medlemmer;

2) Formændene og Næstformændene for de fire Fællesforeninger;

3) Direktøren og Tilsynsmændene for den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Lærerne i Landbrug, Husdyrbrug og Mejerilære ved den nævnte Lærestalt og Bestyreren for det dermed forbundne landøkonomiske Forsøgs-laboratorium;

4) 2 Medlemmer valgte af det veterinære Sundhedsraad for tre Aar;

5) 2 Medlemmer valgte af Stutterikommisionen for tre Aar;

6) 5 Medlemmer valgte af Fællesforeningen for Jylland;

7) 3 Medlemmer valgte af do. for Sølland;

8) 2 Medlemmer valgte af do. for Fyen;

9) 1 Medlem valgt af do. for Lolland-Falster.

Af Fællesforeningerne vælges Medlemmerne for 1 Aar ad Gangen med særlig Hensyntagen til de Sager, som Fællesforeningen vil bringe under Forhandling i Landbrugsraadet. Valget skeer efter Reglerne for Forholdstalsvalg.

§ 5.

Indenrigsministeren, Departementschefen og Kontorchefen for Landbrugssager have Ret til at deltage i Forhandlingerne ved alle Raadets Møder, men de deltage ikke i Afstemningerne.

§ 6.

Til enkelte Møder kan Ministeren delegere og Landbrugsraadets Bestyrelse indbyde Mænd, hvis Deltagelse i Forhandlingerne ansees for ønskelig paa Grund af deres særlige Indsigt i de Sager, der skulle behandles. De deltage ikke i Afstemningerne.

§ 7.

Landhusholdningsselskabets Sekretær og faste Konsulenter samt Fællesforeningernes Sekretærer have ligeledes Adgang til Landbrugsraadets Møder og kunne deltage i Forhandlingerne, men ikke i Afstemningerne.

§ 8.

Landhusholdningsselskabets Præsidium er Landbrugsraadets Bestyrelse, berammer dets Møder, bestemmer Forretningsgangen og forelægger Sagerne for Landbrugsraadet, udfører dets Beslutninger og repræsenterer det udadtil. Landhusholdningsselskabets Sekretær er Landbrugsraadets Sekretær.

§ 9.

Landbrugsraadet samles aarlig i Juni Maaned. Extraordinære Møder kunne sammenkaldes ifølge Beslutning af dets Bestyrelse. Raadet vælger et af dets Medlemmer til at dirigere Møderne.

§ 10.

Landbrugsraadets Møder ere offentlige. Ifølge Bestyrelsens Beslutning kunne enkelte Sager behandles for lukkede Døre, ligesom ogsaa Ministeren kan forlange de af ham fremsendte Sager behandlede for lukkede Døre.

§ 11.

Det paahviler Landbrugsraadet at behandle og afgive Betænkning om de fra Ministeren, Landhusholdningsselskabet og Fællesforeningerne forelagte Sager.

§ 12.

Det paahviler Landbrugsraadet at være opmærksom paa og til Regeringen eller andre Autoriteter at indgaa med Forslag og Forestillinger om Foranstaltninger, der ville kunne fremme Landbruget, enten ved at tilføre det nye Virkemidler eller værgе det mod truende Farer og Tryk.

§ 13.

Landbrugsraadet er raadgivende og forslagsstillende. Iværksættelsen og Varetagelsen af de Landbrugsforanstaltninger, som maatte foranlediges ved dets Beslutninger, blive efter Indenrigsministeriets nærmere Bestemmelse at besørge umiddelbart fra Ministeriet eller gennem Landhusholdningsselskabet, Fællesforeningerne eller Landboforeningerne.

§ 14.

Naar Landbrugsraadet ikke er samlet, varetages dets Virksomhed af dets Bestyrelse. Om de mellem Møderne behandlede Sager aflægges Beretning ved det først sammentrædende Landbrugsraadsmøde.

§ 15.

Landhusholdningsselskabet afholder alle med dets Forhandlinger forbundne Udgifter samt besørger udarbejdet, trykt og omsendt til Medlemmerne af Landbrugsraadet, til Regeringen, Fællesforeningerne og Landboforeningerne en Aarsberetning om Landbrugsraadets Forhandlinger.

Vedtaget i Landhusholdningsselskabets Bestyrelsesmøde den 13de November 1885 til videre Behandling i det nedsatte Udvalg.

Da der ved Forhandlingerne af dette Forslag saavel i Selskabets Bestyrelsesraad d. 13de November som i det jydskede Delegeretmøde i Horsens d. 20de November fremkom nogle Betæneligheder mod enkelte Punkter i Forslaget, muligvis væsentlig foranlediget ved at Udvalget ikke havde havt Tid og Lejlighed til at ledsage Forslaget med Motiver, og da det er sandsynligt, at disse Betæneligheder ogsaa ville kunne opstaa hos en Del af Læserne, skulle vi her fremføre og kortelig besvare dem, idet vi iøvrigt i det Hele taget kunne henvise til det foranstaaende Afsnit om »Ordnings af Statens og Foreningernes Samarbejde til Landbrugets Fremme«, da Forslaget vil findes i væsentlige Punkter at være i Overensstemmelse med de der udviklede Anskuelser.

Den første alvorlige Betænelighed har rejst sig fra deres Side, som mene, at det, Landbruget særlig trænger til, er Sagkyndighed i Regjeringsadministrationen, og at man derfor hellere skulde tilstræbe et Landbrugsdirektorat end et Landbrugsraad. Spørgsmaalet har ogsaa været stærkt fremme i Udvalget, men naaede ikke til nogen Detailforhandling om Muligheden af eller Maaden hvorpaa et saadant Direktorat kunde organiseres, idet man indskrænkede sig til kun i sin Almindelighed at udtale Ønsket om, at der i Regjeringskontorerne maatte finde en Udsondring Sted af Landbrugssagerne, saa at disses Varetagelse kunde overdrages Mænd, der ikke tillige skulde behandle en stor Mængde andre heterogene Sager, ligesom ogsaa at udtale Ønsket om, at der i Ministeriet eller i nøje Tilslutning til dette maatte søges tilvejebragt sagkyndig Medhjælp, selv om dette ikke skete under Form af et Landbrugsdirektorat. Men medens man kun i sin Almindelighed udtalte disse Ønsker, erkjendte Udvalgets Flertal derimod bestemt Nødvendigheden af, at der paa en eller anden Maade søgtes tilvejebragt et Organ for de faglige landøkonomiske Interesser, der ere repræsenterede i

og ved Foreningerne her i Landet. Dette førte til Tanken om et Landbrugsraad og til at Udvalget gennem et foreløbigt Udkast til et saadant ønskede det Spørgsmaal rettet til Foreningerne herhjemme: Kan og vil Landbruget organisere sig ved egne Kræfter og Midler, for, støttet af Staten, at varetage Landbrugets faglige Interesser, eller maa det landøkonomiske Foreningsliv erklære ikke at turde binde an med denne Opgave og derfor at maatte henvise den til Statens Forsorg, til at blive styret af Statsmyndighederne, i hvilket Tilfælde man da ogsaa maa finde sig i, at der kun bliver taget et begrænset og tilfældigt Hensyn til de Ønsker og Krav, der maatte raade i de faglige Korporationer. Udvalgets Forslag er et Spørgsmaal i denne Retning, samtidig med at Forslaget tillige anviser Vejen, der bør følges; Bestyrelsesraadet har i Principet godkendt denne, og ogsaa i jydsk Fællesforening udtalte man sin livlige Tilslutning til, at dette er Vejen, der bør gaaes, om end der begge Steder fremkom kritiske Indsigelser mod Enkeltheder i Forslaget.

De Hovedindvendinger, der fremkom, gjaldt navnlig Landhusholdningsselskabets Forhold til det eventuelle Landbrugsraad. Fra den ene Side, nemlig i Bestyrelsesraadet, fremkom en stærk Ængstelse for, at Selskabets hidtidige Stilling vilde blive saa væsentlig rokket ved Oprettelsen af et Landbrugsraad, og ved at den ledende Indflydelse paa Landbrugets Anliggender ligesom flyttes over til dette, at Selskabet vilde tabe sin Betydning og Indflydelse og derved tillige tabe den Tiltrækning, det nu kan have at være Medlem af et Selskab, der hidtil har indtaget den første Plads blandt de faglige landøkonomiske Foreninger og ved sine Midler iværksat en Række af de Foranstaltninger, der kjendelig have fremmet vort Landbrugs Udvikling; senere, siger man, naar Staten paa Landbrugsraadets Forslag maatte yde Landbruget større Understøttelser end hidtil, svinder Selskabets Betydning end mere, og derfor, føjer man til: Landbrugsraadet vil blive Selskabets Grav.

Maa vi nu end indrømme, at denne Frygt kan synes noget berettiget, saa kunne vi dog ikke se rettere, end at den er overdreven, og at det i Fremtiden som hidtil for en væsentlig Del vil komme til at bero paa Selskabet selv, hvilken Stilling det skal kunne hævde. Thi ere end rigelige Bevillinger i mange Tilfælde en god og nødvendig Støtte, saa er det dog ligesaa vist, at disse ikke i og for sig kunne magte Forholdene, og at den første Hovedbetingelse for at der skal kunne arbejdes til Held maa søges i de personlige Kræfter; og maatte det lykkes Selskabet stadig i dets øverste Pladser og blandt dets Medhjælpere, Foredragsholdere, Udvalgsmedlemmer osv. at have saadanne Mænd, som have baaret det frem til den Plads, det nu indtager, saa vil der ogsaa stadig ligge smukke og betydningsfulde Opgaver for det; man behøver kun at pege paa den Konsulentvirksomhed, som Selskabet har grundlagt og plejet efter bedste Evne, for at finde den her fremførte Anskuelse stadfæstet, særlig naar man da samtidig peger hen paa andre nærliggende Lande, hvor man trods de rige Midler, hvorover der raades, ikke kan siges at være bedre avanceret. — Men vil Staten ikke ved sine rigeligere Midler berøve Selskabet baade de Opgaver og de Personligheder, der nu ere knyttede til det? Vi tro det ikke; vel vil Selskabet fremtidig som hidtil bære en Sag, det har iværksat, men hvis forsvarlige Fremme kræver større Midler end det disponerer over, til Staten, og bede denne tage sig af den og fremme den paa bedste Maade, men der vil da altid for et aarvaagent Selskab, der dog selv besidder ikke ringe økonomiske Midler gennem dets store Medlemsbidrag og anselige Kapitalrenter, frembyde sig nye Opgaver, som bør forsøges iværksatte, og saa ufornuftig vil Staten selvfølgelig aldrig stille sig, at den skulde lægge Vanskeligheder i Vejen for en slig Virksomhed eller i Utide gribe forstyrrende ind; den vil tvertimod da som nu erkjende, at et frit men kraftig stillet Selskab langt bedre end Staten selv er i Stand til at prøve nye Foranstaltninger, afsøge ukjendte Terrains og udføre det Pionerarbejde, som aabner nye

Arbejdsmarker for et fast og regelbundet Statsarbejde. Derfor tro vi ikke, at Selskabet vil savne Opgaver, vi tro ikke, det vil miste sin Indflydelse; Landbrugsraadet vil saa meget mindre gjøre det overflødig, som Raadet kun vil blive raadgivende og forslagsstillende, mens derimod Iværksættelsen af de foreslaaede Foranstaltninger vil blive udført af Staten eller overdraget Selskabet, Fællesforeningerne eller Landboforeningerne.

I Modsætning til denne Frygt for Selskabets Fremtid er der fra anden Side, og særlig paa Delegeretmødet i Horsens, fremkommet Misnøje med, at der gives Selskabet en altfor stor Indflydelse i Landbrugsraadet, og navnlig har man stærkt kritiseret Forslagets § 4 om Raadets Sammensætning. Vi indrømme, at det kan se saadan ud ved et første Gjennemsyn af Forslaget, særlig naar man ikke er fortrolig med de bestaaende Institutioners virkelige Sammensætning, men vi mene unægtelig, at et saadant Misnøje ved et nærmere Eftersyn vil vise sig end mere ubegrundet end hin Frygt. Forholdet er jo dette, at Landhusholdningsselskabet — ikke fordi det føler sig trykket eller svækket i dets Stilling eller Virksomhed, der for Øjeblikket er saa fyldig som nogensinde tidligere, men fordi det anseer det ønskeligt, at der organiseres en fast Samvirken mellem de mange Foreninger, større som mindre, der her i Landet hver paa sin Plads virke til Landbrugets Fremme, og fordi det anseer det ret og billigt, at der gives navnlig de større Provinsforeninger, der i de senere Aar have dannet sig, Lejlighed til ogsaa at gjøre deres Anskuelse gjældende ved den endelige Behandling af de større almindelige Sager, hvorom enten Regjeringen afæsker Landhusholdningsselskabet Betænkning, eller som, voxede op i Foreningernes eget Skjød, tilstilles Landhusholdningsselskabet for med dets Betænkning at indgaa til Regjeringen; — Forholdet er jo dette, sige vi, at Selskabet af disse Grunde har ladet udarbejde et Forslag og nu kommer med dette som et Tilbud til Fællesforeningerne sigende: Den besluttende Myndighed i et saadant Raad bør

fordeles mellem Repræsentanter for Regjeringen, Selskabet og Landboforeningerne. Regjeringens indirekte Medvirkning er ønskelig, ikke blot fordi Raadets Autoritet derved styrkes, men ogsaa fordi Raadet derved erhverver Tilgang af den særlige Indsigt, som er repræsenteret ved Landets første Undervisningsanstalt i Landbruget og ved dets vigtige Institutioner vedrørende Husdyrbruget. Ifølge Forslaget vil Regjeringen saaledes indirekte blive repræsenteret af 15 Mænd, og der kunde maaske, som fremført ved Sagens Behandling i Bestyrelsesraadet, være Tale om yderligere at forøge disses Antal med et Par Repræsentanter for Havebruget og Skovbruget. Selskabet bliver ifølge Forslaget repræsenteret i Landbrugsraadet ved dets 3 Præsidenter og 36 Bestyrelsesmedlemmer, ialt 39, og man har kaldet disse »fødte« Medlemmer og navnlig anket over, at et Selskab, der begrænser sig selv ved at fastsætte sit Medlemskontingent til 20 Kr., skal have en saa stor Plads i Landbrugsraadet. Enhver, der kjender Forholdene, veed, at Sagen slet ikke forholder sig saaledes. Selskabets henad 1000 Medlemmer vælge kun Præsidiet og de 18 Bestyrelsesmedlemmer, de andre 18 vælges af de Landboforeninger i Landets 18 Amter, der ere Medlemmer af Selskabet, hvorved der altsaa er givet hver Landboforening, mod et Kontingent af 20 Kr. og, om man vil, 20 Kr. for den Mand man vælger, en fremfor Selskabets ordinære Medlemmer dominerende Ret til at faa Indflydelse i Bestyrelsesraadet og derigjennem paa hele Selskabets Virksomhed, hele dets Formue og øvrige Hjælpebidler. Vil man derfor fremstille Sagen uhildet, bliver Forholdet i Virkeligheden det, at Selskabet som saadant bliver repræsenteret i Landbrugsraadet ved dets 3 Præsidenter og 18 Bestyrelsesmedlemmer, medens Landboforeningerne dels gennem Selskabets Bestyrelsesraad, dels gennem Fællesforeningerne besætte $18 + 19 = 37$ Pladser. Men et saadant Forhold: 15 indirekte Repræsentanter for Regjeringen, 21 for Landhusholdningsselskabet og 37 fra Landboforeningerne maa dog vist ved tilbørlig Hensyntagen til de forhaandenværende

Forhold kaldes et frit og frankt Tilbud fra Landhusholdningsselskabet.

Men, siges der, Selskabet har end ikke en saadan Tillid hos Befolkningen, at det kan ansees berettiget, at det afgiver et saa stort Kontingent til Landbrugsraadet. Det siges, men det er en ubevist og sikkert ubeviselig Paastand; thi ganske vist maa Selskabet beklage fra en enkelt Side i vort offentlige Liv ikke i de sidste Aar at have fundet den Støtte, som de store Opgaver, det har i sin Haand, skulde synes at give det Adkomst til, eftersom det af alle Sagkyndige bliver erkjendt, at disse Opgaver blive varetagne paa en heldig og forsvarlig Maade. Men denne Opposition mod Selskabet, som unægtelig undertiden kommer til Orde endog paa indflydelsesrige Steder, skyldes i Virkeligheden kun Mangel paa Kjendskab til Forholdene eller andre Landbruget uvedkommende Hensyn, thi fra selve den Del af Landbrugerne, mindre saavel som større, der lade deres Dom bestemme af landøkonomiske faglige Grunde, modtager Selskabet vedblivende talrige og uforkastelige Vidnesbyrd om, at der i de egentlige Landbokredse raader en saa fast Tillid til og en saa fuld Godkjendelse af Selskabets Virksomhed som i nogen tidligere Periode, — den tør vel endog siges snarere at være i Tiltagen end Aftagen, naar hensees til den stærkt forøgede Virksomhed, Selskabet har udfoldet i de sidste Aartier, og hvorved dets Forbindelser med Mænd i alle Samfundsklasser ere blevne langt mere omfattende.

Endnu een Anke skulle vi kortelig berøre, og den er utvivlsomt den holdbareste: Der var levnet Bestyrelsesraadet og den jyske Fællesforening for kort Tid til at gjøre sig kjendt med Forslaget, inden de skulde behandle og beslutte derom. Det er unægteligt; Bestyrelsesraadet fik først Forslaget kort Tid inden Forhandlingen og den jyske Fællesforening kun et Døgn forud. Det var meget mod Udvalgets Villie, at dets Overvejelser først saa sent fandt et bestemt Udtryk, der kunde samle Medlemmerne, og man tænkte paa at udskyde Forslagets Forelæggelse til

næste Aar. Men da man paa den anden Side ansaa det særdeles ønskeligt, at Landbruget i den nuværende trykkede Tid, da hver ny Beretning fra Amerika, England, Tyskland osv. kan bringe nye Farer og Tryk over vore Udførsels- og Produktionsforhold, snarest muligt kunde erholde et godkjendt Organ til Fællesdrøftelse af dets vigtigste Anliggender og Interesser, og da man fra de allerfleste Sider var enig om, at den i Forslaget angivne Vej maatte ansees for den rette, saa mente man bedst at imødekomme Landbrugets virkelige Krav ved at fremme Sagen og overlade til et kombineret Udvalg at foretage den endelige Redaktion af Forslaget. Beslutningen ved Delegeretmødet i Horsens vil imidlertid gjøre det nødvendigt, at Sagen atter skal forelægges et Delegeretmøde og altsaa ogsaa de andre Repræsentanter for Landbruget, men da Formanden antydede, at en saadan Behandling muligvis kunde finde Sted allerede i Maj, saa vil man dog forhaabentlig indenfor en begrænset Tid kunne se den Foranstaltning iværksat, som man længe har spejdet efter, thi Spørgsmaalet træffer os ikke, saaledes som der fra enkelte Sider siges, uforberedte, — det blev moveret af den jyske Fællesforening for 6 Aar siden og har i det sidste Par Aar uafbrudt staaet paa Dagsordenen.

Den 22de November 1885.

Red.

Agerdyrkningsberetning

fra Slutningen af Oktober.

Det, der især har præget den forløbne Sommers Vejrforhold, er, at der efter en tør og raakold Marts, en kølig April med Nattefrost til midt i Maj og derefter et meget frugtbart Vejr til midt i Juni, om end med stærke Storme, kom en i det Hele taget kølig Sommer, der endog enkeltvis bragte Nattefrost i alle Maanederne, og hvis Regnforhold især vare uheldige derved, at de to vigtigste Voxemaaneder, Juni og Juli, vare tørre, medens de derpaa følgende August og September Maaneder, i hvilke Afgrøden skulde bjerges, vare regnfulde. Den Omstændighed, at Regnen tillige for en stor Del faldt som Tordenregn i selve Sommertiden, forringede yderligere dens Værdi, idet nogle Steder derved fik endnu mindre Regn, medens denne andetsteds slog Kornet stærkt ned.

Særlig ejendommelig har den kolde August Maaned været; — dens Vejrlig lignede væsentlig et Septembervejr, og vi have ligesom havt en Sommer uden August, vi sprang lige fra Juli ind i September. Vinden var i August overvejende nordlig, 3 Gange saa hyppig i dette Hjørne som ellers, og dette bragte Maanedens Middelvarme over 2 Grader lavere end almindelig, nemlig paa Øerne til 14,₁ og i Jylland til 13,₄, hvilket kun er lidt over 1 Gr. varmere, end September Maaned plejer at være, medens Forskjellen mellem August og September ellers almindelig er 3 à 4 Gr. Kun 5 Gange have vi

siden Aarhundredets Begyndelse havt en saa lav Varme i August, nemlig 1833, 1836, 1838, 1848 og 1864. Hertil kommer, at navnlig Slutningen af Maaneden endog bragte en meget følelig Nattefrost paa mange Steder, og medens det ellers i Regelen kun er Stationen i Birkebæksdalen, der i August Maaned hjemsøges en enkelt Gang af Frost, meldtes der iaar den 28de og 29de August Frost fra ikke mindre end 11 Steder, og det en alvorlig Frost, idet Thermometret den 29de Kl. 8 Morgen i Birkebæksdalen kun viste $\div 5,8$ Gr., saa at den endnu voxende Afgrøde paa alle disse Steder tog kjendelig Skade. Ogsaa Septbr. Maaned var meget kold, nemlig $1,3$ Gr. lavere end almindelig ($11,3$ mod $12,6$), og kun 6 Gange har Septembervarmen i dette Aarhundrede været lavere.

Størst Indflydelse paa Afgrøden har dog Sommerens Regnforhold havt. Efter en Maj, der gav Jylland den dobbelte Regnmængde af almindelig, medens Øerne kun fik den sædvanlige Nedbør, kom, som hosstaaende Tabel viser, en Juni og Juli, der kun bragte den halve Regn af den almindelige. Navnlig fik et Bælte over det sydlige Jylland og nordlige Sjælland samt paa Lolland-Falster kun meget lidt Regn. Men i dette Tørhedsbælte var der atter Steder, som vare ganske særlig uheldig stillede, eftersom Regnen saa væsentlig faldt som Tordenbyger; blandt de Egne, der saaledes særlig have sukket under et tørt og visnende Sommergejr, maa navnlig fremhæves Egnen mellem Esbjerg og Varde, Strøg op ad Vestkysten og ind over Heden gjennem Ringkjøbing og Viborg Amter. Tørrer var her saa stærk og vedholdende, at der flere Steder nærmest maatte siges at være Misvæxt, der er saa meget sørgeligere, som flere af disse Egne ogsaa ifjor havde en slet Høst. Den tørre Periode fortsattes 8 Dage ind i August; da kom en stor Mængde Nedbør den 8de og 9de, og Vejret var regnfuldt indtil den 23de August, da der atter kom Opholdsvejr, i hvilket meget Korn bjergedes, indtil Regnen den sidste Dag i Maaneden igjen indfandt sig i Jylland og i de følgende Dage tillige paa Øerne,

		Juni	Juli	Tilsam.	August	Septbr.	Tilsam.
Hjørring	Amt.....	51.7	43.8	95.5	72.1	81.4	153.5
Thisted	—	32.7	61.0	93.7	63.1	104.6	167.7
Ringkjøbing	—	26.0	39.5	65.5	100.3	116.2	216.5
Ribe	—	28.7	23.2	51.9	73.8	130.7	204.5
Viborg	—	25.7	29.1	54.8	96.9	80.8	177.7
Aalborg	—	30.2	54.0	84.2	82.8	69.0	151.8
Randers	—	55.2	27.3	82.5	69.9	85.2	155.1
Aarhus	—	41.8	37.0	78.8	74.9	88.3	163.2
Vejle	—	23.7	31.0	54.7	81.9	110.8	192.7
Odense	—	54.0	24.1	78.1	68.7	103.9	171.6
Svendborg	—	56.4	20.2	76.6	81.3	100.2	181.5
Holbæk	—	30.6	18.7	49.3	76.4	73.5	149.9
Sorø	—	53.0	14.2	67.2	91.2	80.9	172.1
Frederiksborg	—	26.8	21.4	48.2	72.8	84.0	156.8
Kjøbenhavn	—	54.9	18.9	73.8	102.8	83.4	186.2
Præstø	—	38.8	19.1	57.9	100.3	90.0	190.3
Maribo	—	36.9	11.5	48.4	82.9	80.4	163.3
Bornholm	—	43.4	46.1	89.5	82.0	71.0	153.0
I Gjennemsnit		39.5	30.2	69.7	81.9	90.8	172.7
do. af tidligere Aar		52.5	65.0	117.5	70.0	85.0	155.0

hvorefter den jævnlig vedblev hele Maaneden igjennem og gav denne Maaned en vaad Karakter. Særlig fik Ringkjøbing og Ribe Amter, der saa følelig havde savnet Regn i Midsommertiden, en overvættes stor Mængde Regn i September, som nu vanskeliggjorde den sidste Del af Afgrødens Bjergning.

Inden vi gaa over til at gjengive Hovedindholdet af de udførlige Høstberetninger, vi have modtaget fra Tidsskriftets Korrespondenter, tillade vi os som Indledning at hidsætte den tabellariske Oversigt over Høstudbyttet, som »Dagbladet« har meddelt i Henhold til en stor Mængde af dette indhentede Oplysninger fra alle Landets Egne, ved hvilken Tabels Udregning man har tillagt Betegnelsen af »over en Middelhøst« en Værdi af 1,5, af »en Middelhøst« en Værdi af 1 og af »under en Middelhøst« en Værdi af 0,5.

Høstudbyttet 1885 for de enkelte Amter.

Gjennemsnittsangivelse ifølge »Dagbladet«.

	Hvede	Rug	Byg	Havre	Blandsæd	Ærter	Bønner	Grøntfoder	Roer, Gulerødder	Kartofler	Agerhø	Enghø
Kjøbenhavn	1.4	1.1	1.3	1.1	1.2	1.0	1.0	0.9	0.9	1.0	1.2	1.0
Frederiksborg	1.5	1.3	1.0	1.0	1.0	0.8	1.0	0.9	1.0	1.0	1.0	0.9
Holbæk	1.5	1.0	1.1	1.0	0.9	1.2	1.0	1.1	1.0	1.0	0.9	1.1
Sorø	1.4	1.1	1.1	1.0	1.0	0.9	1.0	0.9	0.9	1.1	1.3	1.2
Præstø	1.5	1.1	1.1	0.8	1.0	0.9	0.7	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Bornholm	1.4	1.4	1.1	1.0	1.1	1.1		1.1	1.1	1.3	0.7	1.0
Maribo	1.4	1.1	1.2	0.9	1.1	1.0	0.8	0.8	1.0	1.0	1.0	1.1
Odense	1.5	1.3	1.0	0.9	1.1	1.0	1.5	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1
Svendborg	1.5	1.2	1.1	1.0	1.0	1.3	0.8	0.9	0.9	0.9	1.1	0.9
Aarhus	1.4	1.4	1.0	1.0	1.2	0.8	1.3	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1
Randers	1.4	1.3	1.0	1.0	1.3	1.0	1.5	1.1	1.1	1.0	0.9	1.0
Aalborg	1.3	1.3	1.0	1.0	1.2			1.2	1.2	1.1	1.0	1.0
Hjørring	1.1	1.1	0.0	1.0	1.1	1.0		1.1	1.1	1.1	1.0	1.3
Thisted	1.5	1.3	0.2	1.1	1.1	0.9		1.1	1.1	1.2	0.9	0.9
Viborg	1.5	1.3	1.9	0.9	1.1	1.0		1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
Ringkjøbing	1.3	1.3	0.7	0.8	1.0			1.0	1.0	0.9	1.1	1.2
Vejle	1.5	1.3	0.0	0.8	0.9	1.0		0.7	0.8	0.9	0.8	1.0
Ribe	1.3	0.8	0.8	0.8	0.8			1.0	1.0	0.9	1.0	1.3
Nordslesvig	1.4	1.3	0.7	0.9	0.9	1.0		1.0	0.8	0.9	0.9	0.9

Højbjergningen fra Ageren har været meget forskjellig, nogle Steder fortrinlig, andre Steder tarvelig; den naaer for hele Landets Vedkommende maaske knap en Middelhøst til Fyld, men Afrøden blev næsten overalt bjerget i en saa fortrinlig Tilstand, at dens Værdi maa sættes til et godt Middelaars eller endog derover. Grundene til det ulige Udbytte ere mange og maa snart søges i en mangelfuld Spiring af Kløveren i forrige Aars Ud-lægsmark, snart i Jordens ulige Kultur- og Gjødningstilstand og snart i Regnens ulige Fordeling. I sin Almindelighed havde Kløveren overstaaet Vinteren godt om end trykket af Vejret i Marts, den kom tidlig i Groning, standsedes saa i Væxten, tog først atter fat efter Regnen og Varmen efter Midten af Maj, men skød da saa hurtig, at man tidlig, allerede i 2den Uge af Juni, gik i Færd med at slaa den, for at den ikke skulde blive for

grov og for at skaffe frisk Tøjregræs. Tørringen var imidlertid da bleven stærk, Græsset gik med, man maatte aftøjre store Stykker af de Marker, der vare bestemte til Slæt, ligesom man ogsaa ved den senere Staldfodring enkelte Steder maatte tage den nybjergede Kløver til Hjælp. Udbyttet blev altsaa ofte temmelig smaat, saaledes i det sydlige og det nordøstlige Sjælland, enkelte Steder i det østlige Jylland og især i de af Regnen mindst begunstigede Egne i det vestlige Jylland. Et særlig godt Udbytte have Kløvermarkerne givet, hvor man, som nu mere og mere blive Brug, om Vinteren overvander dem med Ajle. Iaar har det ganske særlig været nødvendigt at komme ind paa den hurtige Bjergning af Kløverhøet i Smaastakke og senere Omsætning i større, da den skarpe Tørring af Kløveren, der laa paa Skaar, ellers kun gav til Udbytte forvejrede og bladløse Kløverstængler.

De gode Enge have overalt givet over en Middelhøst, naar de vare vel afvandede og godt plejede; 4, 5 til 6 Læs har da været temmelig almindeligt, medens derimod de sure, kolde, lave Enge kun have givet et tarveligt Udbytte af 1 à 2 Læs og mest af Halvgræs og simple Græsser, eftersom de bedre Græsarter bleve hæmmede i Væksten ved Foraarskulden. Ogsaa fra Engene bjergedes 1ste Slæt i en udmærket Tilstand, medens derimod Efterslætten dels gav et ringe Udbytte formedelst Sommerens Tørke, dels bjergedes mindre godt i Eftersommerens regnfulde Perioder.

Hveden var afgjort Aarets bedste Afgrøde, endog bedre end Aaret forud; den havde udmærket overstaaet Vinter og Foraar, tegnede en Tid til at blive endog usædvanlig god, men svækkedes dog noget af Tørken om end mindre end de andre Afgrøder. Særlig lyde alle Beretningerne om et meget stort Udbytte af Square-head-Hveden, hvis stive Straa holdt den oppe eller i alt Fald hindrede, at den kastedes saa plat i Leje, at det kunde have Indflydelse paa Kjærnesætningen. I Egne, hvor Hveden almindelig giver 14—16 Fold, erholdt man iaar

som oftest 18—20 Fold, i de bedre Hvedeegne naaedes ofte 22—25 Fold, og ikke faa Exempler havet paa indtil 28 Fold. Den Rust og de Angreb af Hvedemyg, hvorom der meldes i enkelte Beretninger, medførte ingen kjendelig Skade. Hveden fyldte ikke blot stærkt, den gav ogsaa ret godt at tærskes paa, og Kjærnen var, om end med Undtagelser, ret smuk og god.

Rugen var i de bedre og af Vejrforholdene nogenlunde begunstigede Egne maaske voxet endnu stærkere til, saa den paa saadanne Steder fyldte usædvanlig stærkt, 8—10, ja endog 12 Læs pr. Td. Land. Men dels ka-stedes den velvoxne Rug ofte tidlig i Leje, saa Straaet endog fik flere Knæk, og dels var Blomstringen saavel af denne Grund som formedelst stærk Regn og Kulde, ja endog et Par Frostnætter, i Blomstringstiden meget mangelfuld, Axene fulde af Spring, og Kjærneudbyttet har derfor ikke svaret til Halmudbyttet, men naaer dog for de fleste Egenes Vedkommende en god Middelhøst eller endog derover. Ved Siden heraf meldes dog ogsaa fra mange Steder, at Blomstringen har været saa uheldig, at end ikke en Middelhøst er naaet, kun 9—10 Fold selv paa gode Jorder; og komme vi til de mindre heldige Egne, falder Udbyttet endnu lavere. Dette gjælder særlig de lette Egne i Nordsjælland, hvor Rugen skoldedes, og i de regnfattige Egne i Vestjylland, hvorimod de lette Egne i Midtjylland, der fik Regn, ligesom ogsaa det nordlige Jylland have en meget stor Rughøst. Kjærnenes Kvalitet lader derimod en Del tilbage at ønske; enkelte Steder spirede Kornet inden Indbjergningen, men selv hvor det bjergedes godt og sattes i Stak, for ikke med den store Rugagrøde at optage hele Laderummet, gjennemblødte de stærke Regnskyl i August ikke sjældent de endnu ikke tækkede Stakke og forringede yderligere Kvaliteten. Best-hornsrugen har atter iaar hævdet sin Forrang formedelst det stive Straa og den lange Vippe.

Vaarsæden har i det Hele taget givet kjendelig mindre end Vintersæden, men maa dog vel for Landet i

dets Helhed siges at have naaet en Middelhøst eller endog lidt over.

Bygget har paa Øerne og det østlige Jyllands gode Jorder givet bedre end Havren, men i den øvrige Del af Landet staaer det under Havren og naaer her ingenlunde en Middelhøst. Det er det kolde Foraarsvejr og især den tørre Midtsommer, der kjendelig trykkede Bygmarkerne, saa de bleve tynde og Straaet kort. Det fylder derfor ikke godt, men skjæpper bedre. Kvaliteten er ikke fin; sorte Spidser ere almindelige, og hvor det laa længe paa Skaar i det ustadige Vejr, er Farven noget mørk og strøget, ligesom der ogsaa findes en Del spirede Korn. Paa den anden Side er Byg, der var godt modent, og derefter fik Regn, udmærket melet iaar. Af nye Bygsorter har Elsassbygget viist sig meget fordelagtigt, hvor det er saaet tidlig, tykt (9 Skpr. pr. Td. Land) og pløjet ned. Paa kraftig Jord er avlet 23 Fold deraf. Medens man fra flere Sider som sædvanligt har været særlig godt fornøjet med Byg efter Roer, klages fra andre Egne over, at det især har lidt af Oldenborrelarver og Knoporm, der saavel paa Øerne som i det østlige Jylland i det Hele taget tyndede stærkt ud i mange Bygmarker. Hvor man havde en Blandsæd af Byg og Havre, saa man disse Angreb næsten udelukkende rettede paa Bygget, der derfor stod med afbidte og blegede Straa, mens Havren endnu stod grøn.

Havren, der ogsaa trykkedes af Tørken i Juni og Juli, udholdt den dog bedre end Bygget, og hvor den, som i det nordlige og vestlige Jylland, var saaet noget sildig, kunde den endnu drage sig Regnen i August til Nytte, hvorfor den, som foran nævnt, i disse Egne var kjendelig bedre end Bygget og skjæpper godt. Fra Øerne lyde Klagerne over den tarvelige Havrehøst, navnlig fra Egne, hvor man endnu lægger Havren i udpint Jord; men hvor man i en 8—9 Marksdrift ikke blot har gjødet Brakken, men ogsaa gjødet til Fodermarken og Udlægsmarken, har Havren givet et godt Udbytte. Havrens sil-

dige Høst medførte, at den tog en Del Skade af Regnen under Indbjergningen, da den havde vanskelig ved at tørres ved Baandene om den gjennemblødte Sæd. Den 8 Dages Blæst, hvormed Regnperioden i August indledes, afblæste paa alle tidlige Havremarker ikke lidt Sæd. Sildigsaaet Havre paa Kjærjorder og i lave, side Jorder modnedes vanskelig, men tilsidst standsede dog Frosten den. Paa udtørrede frugtbare Dyndarealer er høstet 25—30 Fold.

Tidlig Lægning af Vaarsæden har iaar næsten overalt viist sig heldigst paa Øerne, medens man derimod i Jylland, og særlig i de sildige Egne, mener, at den sildig lagte Vaarsæd har givet bedst, da Regnen kom den mere til Nytte, om end den tidlige Udsæd en Tid af Sommeren syntes at skulle have Fortrinet.

Bælgrugterne vare iaar voxede godt til, lede heller ikke af Bladlus, men det var for tørt i Blomstrings-tiden. Dog bleve saavel Ærter som Vikker og Bønner godt bælgsatte, og Udbyttet vilde have blevet meget godt, hvis ikke Regnen i Høsttiden havde vanskeliggjort deres Indbjergning og bevirket, at saa mange Bælge sprang op og spildte Kjærnen.

Rapsen gav nogle Steder et tarveligt, andre Steder et ret godt Udbytte (10—12 Tdr. pr. Td. Ld.).

Boghveden stod ganske fortrinlig de fleste Steder indtil i August, da Nattefrost i høj Grad skadede den, hvor den ikke var saaet meget tidlig, ja, undertiden endog helt ødelagde den.

I sin Helhed maa Høsten altsaa kaldes god, for mange Egne ligesaa god som 1880, men medens der den Gang var gaaet ret gode Aar forud, kommer den nu indbjergede Afrøde efter flere tarvelige, for enkelte Egne slette Aar, og da tilmed Kornpriserne ere saa lave, er Stemningen blandt Landmændene trykket, og de søge at indskrænke sig, hvad Handlende og Haandværkere følelig mærke.

Høstvejret var i Begyndelsen ret godt, saa at

Rugen i de tidlige Egne af Landet kunde bjerges uden Vanskelighed. Men saa kom de 14 Dages meget ustadige Høstvejr midt i August, der dog heldigvis afløstes af en Uges Tørvejr i Slutningen af Maaneden, hvori man fik det meste, med Undtagelse af lidt Havre, indbjerget i de tidlige Egne, medens der derimod i det nordlige, vestlige og særlig i det nordvestlige Jylland paa lave Jorder endnu stod meget Korn ude, da September Maaned begyndte og med den en ny Regnperiode, som fortsatte sig største Delen af Maaneden og i høj Grad forsinkede og besværliggjorde Høsten, der derfor først sluttedes sidst i September eller endog ikke faa Steder først en halv Snes Dage ind i Oktober. Heldigvis bleve Høsttidens Regnbyger, der undertiden vare meget voldsomme (paa Næsgaard den 19de August 30^{mm} i $\frac{3}{4}$ Time, den 7de Aug. paa Gjeddesdal 44^{mm}) i Regelen afløste af frisk Blæst, ellers vilde Skaden være bleven betydelig større.

Høstarbejdet gik derfor ikke let, ofte endog meget besværlig, men heldigvis har der overalt været tilstrækkelig Arbejdskraft, og da Sæden som oftest stod op, ere Mejemaskinerne blevne en Del benyttede, hvor ikke Jordens opblødte Tilstand tilsidst hindrede det. Derimod har Aargangen stærkt paavist Ønskeligheden af selvbindende Mejemaskiner, hvor man ikke har en saa rigelig Arbejdskraft, at man strax kan lade binde op efter Maskinen, thi de maskinmejede Neg lægges saa plat paa Jorden, at de let tage Skade i en vaad Sommer. Enkelte af disse Maskiner ere nu i Gang herhjemme; Valter A. Woods selvbindende Mejemaskine har arbejdet til megen Tilfredshed i Kolind Sund i staaende Sæd, hvorimod flere af de andre almindelige Mejemaskiner ogsaa klare sig godt i Lejesæd. Medens disse sidstnævnte hidtil væsentlig kun have været i Brug paa de større Gaarde, meldes iaar fra Falster, at ogsaa flere Bøndergaarde i det sidste Aarstid have anskaffet saadanne. Jo mere man bliver fortrolig med Brugen af Mejemaskiner, desto mere lærer man efterhaanden at

værdsætte den gode Hjælp, man har i dem i en vanskelig Høst.

Bjergningsmaaden har i en Høst som den nu forløbne været undergivet ikke faa Overvejelser. I flere Beretninger udtales Tilfredsheden med at sætte Bygget i Smaastakke. I andre menes, at Langhobe er det bedste Middel til at sikre sig en heldig Bjergning; en Dækning med Rivelsen gjør Langhobesætningen endnu heldigere, men kræver en Del Extraarbejde, da den jævnlig blæser af. I Jyllands for Blæsten mere udsatte Egne fastholder man Fordelen af at have Kornet staaende, saa Blæsten kan virke. Fra Midtfyen skrives, at den gamle Regel ogsaa iaar har bekræftet sig: ikke at forivre sig med Indbjergningen, passe Sæden godt paa Marken, afvente, at den i Virkeligheden er tjenlig, og da strax sætte fuld Kraft paa at faa den bjerget.

Kartoflerne have paa Øerne givet en tarvelig Afgrøde, de fleste Steder i Jylland en ret god Afgrøde. De tidlige Sorter paa Øerne standsedes af den stærke Tørke, og vel begyndte de atter at sætte nye Knolde efter Regnen i August, men deres Væxt var dog i det Væsentlige afsluttet, og Knoldene bleve kun smaa, men sunde. I Jylland, hvor det synes, at de sildige Sorter have Overvægten, fik de mere Nytte af Regnen i August, men Optagningen i den vaade Oktober var paa den anden Side meget besværlig. I flere af Jyllands lette Egne ødelagdes Kartoffeltoppene ganske af den stærke Nattefrost i August, som ogsaa fordærvede Boghveden.

Rodfrugterne have i det Hele taget heller ikke givet noget godt Udbytte i Sommer, dertil lede de for meget af Jordlopper efter Spiringen, af Tørken i Sommer, senere af Kulden og især i Fyen og det sydøstlige Jylland af Oldenborrelarver og Knoporm. Dog er der andre Beretninger, som melde om en god Rodfrugtsavl, naar man har havt kraftig Jord og ikke har skyet Arbejdet med at holde Rækkerne sluttede og rene. Turnipsen synes forholdsvis at have givet bedst, idet Varmen har været for

ringe for Runkelroer, Gulerødder og Rutabaga, men der haves dog ogsaa Exempler paa rigtig smukke Gulerods-marker, ligesom paa den anden Side den tidlig saaede Turnips flere Steder har været slem til at gaa i Stok. Sukkerroerne give ogsaa kun et lille Udbytte, i Gjennemsnit vel omtrent 300 Cntr. pr. Td. Land. Cikorierødderne, hvis Dyrkning tiltager i det sydøstlige og sydlige Jylland, have især været stærkt udsatte for Angreb af Larver; de have været tilbøjelige til at løbe i Stok, hvilket ogsaa betydelig forringer Udbyttet af dem. Dog vilde dette endnu være ret tilfredsstillende, hvis ikke Prisen ogsaa Aar for Aar var falden paa dem, — iaar 10 Øre pr. 200 Pd. — Men for alle Rodfrugterne har Optagningen og Sammenkjørselen været overordentlig besværlig i det vaade Efteraar, der fortsattes gennem hele Oktober. Tilsidst maatte man paa de stærke Jorder endog standse dermed eller nøjes med at optage og dække Roerne paa Stedet, da det tilsidst blev umuligt at kjøre paa de oplødte Marker.

Af Plantesygdomme og Insektangreb har Sommeren kjendt en Del. Hveden har flere Steder haft Rust, paa Lolland og i Aarhuseggen har Hvedemyggen gjort nogen, om just ikke stor Skade. Fra Salling meldes Rustangreb paa Rugen, og i Ryomeggen have de graa Snegle gjort en Del Skade i Efteraaret paa den nysaaede Rug. Kløveraalen og en Rodfiltsvamp have flere Steder kjendelig tyndet Kløvermarkerne; fra Taastrupeggen meldes endog, at man formedelst disse Angreb har maattet ompløje en 1ste Aars Kløvermark. Den graa Knoporm har, særlig i Egnen Sydøst og Vest for Roskilde, gjort megen Skade paa Roer og Kløver; enkeltvis mener man endog, at de have forringet Roemarkernes Udbytte til det Halve. Men alt dette er dog kun lidt mod den Skade, Oldenborrelarverne iaar have forvoldet paa mange af Afgrøderne særlig paa Roerne, Bygget og den nye Kløver. Denne er saa alvorlig i enkelte Egne, at den meget betydelig har forringet Høstens Udbytte, særlig i Skovegnene. Men me-

dens Oldenborrelarverne i de senere Aar fortrinsvis have holdt sig til Fyen og det østlige Jylland, saa lyde iaar ikke blot Klagerne fra disse Egne, men ogsaa fra andre, der nu i en længere Aarrække have været forskaanede, saaledes fra Samsø, fra det nordøstlige Sjælland, hvor man ikke har mærket synderlig til dem siden 1870, men dog især fra Egnen omkring Præstøbugt, der for 24—30 Aar siden led meget af dem, senere ikke har mærket stort til dem, men hvor de i denne Sommer ere optraadte med en voldsom Styrke. I sex Sogne ved Præstøbugten har man ladet den af dem forvoldte Skade paa Roer, Korn og Kløver taxere, og den blev f. Ex. hos en Gaardmand taxeret til 1600 Kr. og paa en større Herregaard til 11,000 Kr., »al Vaarsæden er ødelagt, Kløvermarkerne se ud som Brakjord, ikke en Kløverplante er at finde, Mange have ikke høstet mere Foder end til Hestene og nogle faa Køer«, saaledes lyder en Beretning fra denne Egn, der sluttelig opkaster Spørgsmaalet, om der nogetsteds kan faaes Erstatning for Skaden eller Hjælp i Nøden. Det er fra den samme skov- og hegnrige Egn, at Klagerne ogsaa løde meget stærkt i Slutningen af Halvtredserne (f. Ex. ved Landmandsmødet i Haderslev); den Gang samlede man Larverne op i Plovfuren og indsamlede især Oldenborrer i Flyveaarene; det var dog maaske ikke disse Midler, men muligvis, som man har ment, en stærk Blæst, der et Flyveaar fejede Oldenborrene ud i Østersøen, man nærmest kan takke for, at Angrebene senere have været smaa og spredte. Nu er der stillet Midler fra Staten til Brug i dette Øjemed, og derved kan udrettes en Del; i Sønderby Sogn ved Assens er saaledes i Eftersommeren ved en tidlig Fældning af Stub- og Grønjord indsamlet 16—1700 Pd. Oldenborrelarver. En fornuftig Beskyttelse af Fuglene er dog vel det billigste og simpleste Middel. Fra Vordingborgegnen, et Par Mil fra de angrebne Sogne, skrives saaledes i en Beretning: »Vi have hverken seet Oldenborrer eller deres Larver, men vi have ogsaa mange Stære, Maa-ger og Krager. De sidste kunne jo ofte være ubehagelige

Gjæster i Tage, Stakke og Frugthaver, men de gjøre en ikke ringe Gavn ved at tage Larver og Mus«. I Fyen, hvor de nye Kløver undertiden ere saa medtagne, at man strax efter Høst har maattet eftersaa Markerne, trøster man sig med, at dette er det værste Ædeaar, og at man i det næste Flyveaar 1887 langt mere omfattende og systematisk end forrige Gang vil efterstræbe og indsamle dem.

Sommergræsningen holdt sig rigelig og god til midt i Juni; men Græsset kom formedelst Tørken ikke igjen hverken paa de afgræssede eller afslaaede Marker, og i Juli Maaned sultede Kvæget paa mange Marker, naar man ikke bød det andet Foder. Da Regnen kom i August, hjalp det vel noget paa Græsset, men dog ikke efter Forventning; dertil var Græsset gaaet for meget af Væxten og Regnen desuden ikke rodblødende nok; tillige var det koldt, ligesaa i September, og Efteraarsgræsningen blev derfor, om end langt bedre end Sommergræsningen, dog kun tarvelig. Desuden var der ingen rigtig Næring i Græsset, hvorfor Kvæget aad en Mængde Halm, naar det om Natten kom paa Stald, hvormed man tidlig begyndte for at skaane de drægtige Køer mod det ugunstige Vejr, og allerede i Begyndelsen af Oktober bandtes ind paa mange Gaarde en Besætning, hvis Huld snarere maa kaldes tarveligt end godt. — Det vil heraf forstaaes, at der i Sommer har været meget stærk Opfordring til at benytte delvis Staldfodring, og sikkert er den intet tidligere Aar bleven anvendt i det Omfang som iaar. Og havde det end jævnlig sine Vanskeligheder at skaffe den Mængde frisk Staldfoder, der var Brug for, særlig hvor man ikke var vel forberedt derpaa, og blev Staldfodringen end der ved ofte for dyr, saa kan det dog nok siges, at den iaar viste sine Fortrin saa tydelig, at den fra nu af vil slaa igjennem i et hidtil ukjendt Omfang; »den giver en sikrere Ernæring, opretholder Mælkeudbyttet, vedligeholder og udvikler Malkeevnen, tilsteder at holde en større Besætning og leverer en værdifuld Gjødningsforøgelse«, — denne Indskrift finder man paa den ene Side af Medaillen, me-

dens man saa ganske vist paa den anden Side læser: »at Kvæghold med 3 Maaneders Græsning og 9 Maaneders Staldfodring med Tilskud af Kraftfoder er meget kostbart«; — det er dog ikke for kostbart, hvor man har en god og produktiv Besætning. — I de Egne, hvor der findes udtørrede Søarealer, tyede man til disse, saaledes f. Ex. ved Søborg Sø, der ifjor kun havde 7—800 Heste og Kreaturer paa Græs, men hvor man iaar fandt 1,100, hvis Tilvæxt som sædvanlig omtrent var 30 pCt. for hele Sommeren eller $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ Pd. daglig pr. 100 Pd. levende Vægt.

Mælkeudbyttet har naturligvis svaret til Forplejningen; det har været simpelt, hvor man ikke staldfodrede, idet det, engang tabt i den tørre Tid, ikke atter kunde bringes op. Hvor der er ydet en ordentlig Forplejning, har Mælkeudbyttet været det almindelige, ligesom ogsaa Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør; — derimod have jo Smørpriserne desværre været meget lave, ligesaa Ostepriserne, medens Svinepriserne have været ret gode. Simplest have denne Sommers Priser været paa halvfedt Kvæg, hvorfor ogsaa næsten al Handel er standset, og der næsten intet udføres til England. Endnu ringere have Faarepriserne stillet sig, — kun det Halve af Prisen for nogle faa Aar siden.

Sundhedstilstanden blandt Husdyrene har vel ikke været daarlig, men dog næppe saa god som almindelig. Det er især Forkølelssygdomme blandt Hestene, begrundede i det kolde regnfulde Efteraarsvejr, og Kastning hos Køerne samt Dødelighed blandt Kalvene, at der klages over. Blandt den store Besætning i Søborg Sø, hvor der plejer at være 1 pCt. syge, har der i Sommer dog kun været meget faa syge.

Vintersædens Lægning har ikke været heldig. De faa Steder, hvor man fik saet strax efter Høst, i Begyndelsen af September, blev den lagt i en god, sund og bekvem Jord, kom godt op og staaer meget godt. Men de fleste Steder fik man først saet i sidste Halvdel af September, Jorden var da død og tung, vaad og kold,

Sæden laa længe i Jorden, kom tarvelig op og har i den forløbne Oktober Maaned kun bedret sig lidt, saa den ikke vil gaa Vinteren kraftig imøde, hvis denne snart indfinder sig. Ikke faa Steder undlod man derfor ogsaa at saa, og vedblev man end enkeltvis dermed indtil Midten af Oktober, vil der dog baade i Hvede- og Rugmarkerne være en Del Brakmarker, som først til Foraaret ville blive tilsaaede med Byg.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Lejre. Med de nuværende Sæd- og Foderpriser vil Aaret, der maa betragtes som en Middelhøst, ikke give Landmanden i Danmark 4 pCt. Rente af Driftskapitalen og tillige dække Udgiften ved en tarvelig Husholdning, selv om Forlangendet indskrænker sig til 5 Kr. pr. Td. Land som Vederlag til Bestyrerens og hans Families Underhold.

Fra Faxeegnen. Egnens største Plage har ubetinget Oldenborrelarverne været. Paa en Herregaard anslaaes den øjeblikkelige Skade til circa 11,000 Kroner. Al Vaarsæden er saa godt som ødelagt paa denne Gaard saavel som paa flere Bøndergaarde i dens Omegn. Kløvermarkerne se ud som Brakjord. Ikke en Kløverplante er at opdage. Oldenborrelarvens populære Navn er »Kragekulp«, hvilket vel tyder hen paa, at Kragerne tage disse Landmændenes Plageaander. Herpaa Egnen sees næsten ikke en Krage, og viser der sig en, bliver den skudt. Det er vist mindre rigtigt at efterstræbe disse Fugle, selv om de en Gang imellem skulde forlyste sig med en Kylling, Ælling eller Harekilling. De yde vist Landmanden alt for store Tjenester til at fortjene den Behandling, der bliver dem til Del.

Dr. Bangs Foredrag om Tuberkulosen, som er gjengivet i dette ærede Tidsskrift, har vakt Opmærksomhed og Bekymring blandt Landmændene. Saa galt havde de dog aldrig troet, at det var fat. Der maa tages fat og sættes ud, men hvorledes? Sygdommen er ikke saa venlig at give sig tilkjende udvendig paa Dyret. Flere praktiske Landmænd have paastaet, at opsvulmede Kirtler, som kunde sees og føles paa Huden, skulde tyde paa, at vedkommende Ko skulde lide af Lungesygge.

Dr. Bangs Foredrag foranledigede en herværende Landmand til at lade nogle Kirtler udfælde og sende til mikrosko-

pisk Undersøgelse, men de viste ikke Spor af Tuberkelbaciller. Om disse Køer ikke alligevel skulde have Disposition til Lungesyge, er derved jo ikke bevist; men det Modsatte er, saa vidt vides, vist kun en Gisning, som heller ikke har faaet noget Bevis. Mon der ikke skulde kunne gives nogen Anvisning til at kjende de angrebne Dyr, f. Ex. mikroskopisk Undersøgelse af Køernes Blod?

I de fleste Svinebesætninger hører man Svinene hoste, antageligt paa Grund af Lungesyge hidrørende fra Mælken af lungesyge Køer.

Fra Midtfyen. For nærmere at betegne Karakteren af Aaret ifjor og iaar, hvad Kornavlén angaaer, meddeles herved Avlén paa Lykkenssæde i begge Aar og tillige paa en Bondegaard her paa Egnen.

Paa Lykkenssæde avledes i 1884:

paa 12, ₇	Td. Ld. med Hvede	83 Læs, som kalkuleres at give	210 Td., men som gav 200 ² / ₈ Td.
— 8, ₁	— med Rug	42 Læs, som kalkuleres at give	90 Td., men som gav 82 Td.
— 13	— med Byg	36 Læs, som kalkuleres at give	124 Td., men som gav 132 Td.
— 24, ₂	— med Havre	106 Læs, som kalkuleres at give	460 Td., men som gav 424 Td.

Altsaa 58,₀ Td. Land gav = 267 Læs, hvoraf antoges at blive 884 Td.,

men hvoraf der kun blev = 838 Td. eller 14,₄ Fold.

Der var kalkuleret galt 5,₅ pCt. for meget.

Iaar er avlet

paa 13, ₃	Td. Ld. 103 Læs Hvede,	som antoges at give	245 Td.
— 8, ₀	— 39 — Rug,	— — —	80 —
— 11, ₆	— 56 — Byg,	— — —	153 —
— 23, ₈	— 90 — Havre	— — —	400 —

Altsaa paa 56,₇ Td. Ld. 288 Læs, hvoraf antoges at blive 878 Td. eller 15,₅ Fold.

Der skulde altsaa kun være avlet 1 Td. Korn mere pr. Td. Ld. iaar end ifjor.

Paa Bondegaarden, hvis Jorder for største Delen ere af muldet Beskaffenhed, omtrent Halvdelen med Ler til Underlag, Resten med Grus til Underlag, men hvortil dog ogsaa hører en Del lette Jorder, avledes ifjor paa c. 30 Td. Ld. c. 300 Td.

Iaar er der avlet 50 Læs Korn mere end ifjor, og Ejeren gjør Regning paa mindst at avle 100 Td. Korn mere. Da han regner 350 Td. Korn for en Middelhøst, avlede han altsaa ifjor langt under og iaar meget over en saadan.

Sammenligne vi de to Aar hvad Pengeindtægten af Kornavlen angaaer, sees det let, at der paa Lykkenssæde næsten ikke er nogen Forskjel paa de to Aar, især naar Priserne tages i Betragtning. Men helt anderledes stiller Sagen sig for Gaardmanden. Har han ifjor kunnet komme ud af det med Sæde- og Fødekorn (Indkjøb af Oliekager og Klid lader han ude af Betragtning), kan han iaar sælge 100 Tdr. Korn, hvilket vil sige det samme, som at han paa denne Konto faaer kontant 1000 à 1200 Kroner mere i Lommen. — Uagtet Oldenborrelarvernes stærke Angreb, troer jeg derfor i det Hele at kunne karakterisere Avlen iaar saaledes:

Agerhøet: Kvantitativt under Middel, fordi det slaaede Areal er indskrænket. — Kvalitativt: over Middel.

Enghøet: Over Middel baade Kvalitet og Kvantitet.

Kornavlen: Over Middel. Ligesaa.

Kartofler: Under Middel kvantitativt, Kvaliteten god.

Roer: Under Middel.

Humle: Middelhøst.

Frugt af alle Slags: Over Middel.

Mælkemængden i Sommer: Under Middel.

Fra Hadsherred. Høsten kan i det Hele betegnes som meget god; men man klager desuagtet meget over de slette Tider. Det gav jo unægtelig ogsaa flere Penge, da man fik 25 Kr. i Stedet for 13 à 14 Kr. for en Td. Hvede. Man kan dog vistnok i Almindelighed blive enig om, at hvad Priserne paa Landmandens Produkter angaaer, saa ere de slet ikke daarlige, de kunne vist godt endnu blive meget daarligere. Naar der tales om daarlige Tider, saa finder man snarere Aarsagen ved at gribe i sin egen Barm og spørge sig selv, hvor er den gode gamle Økonomi henne. Det politiske Uføre har sikkert ogsaa stor Skyld i de slette Tider.

Fra Allingaabro. Frøavlen synes endnu ikke at ville slaa an uagtet de lovende Forsøg; men det er vel atter her den gamle Ubevægelighed og tildels Manglen paa Sagskundskab, der gjør sig gjældende. Paa et Stykke kultiveret Mosejord gav Engsvingel i Aar ved første Høst efter kraftigt Udlæg 514 $\frac{1}{2}$ Pd. Frø pr. Td. Land, som solgtes til 58 Øre

pr. Pd. = Kr. 298.41 og 4 Læs Hø, og Hundegræs-Avl paa sandmuldet Ager høstet 3die Aar i Rad, men aarlig gjødet med Ajle, gav paa $1\frac{1}{4}$ Td. Land 378 Pd. Frø, solgt til 52 Øre pr. Pd. = Kr. 196.46 og 3 Læs Hø, som gjerne ædes af Kvæget. I Kolind-Sund ere de forskjellige Udlæg med Eng-svingel og Røvehale iaar paa en vis Maade mislykkede, idet en lille Iblanding af Kløver aldeles har bemægtiget sig Arealet og kvalt Græsfrøet.

Vintersæden har til Fyld iaar ubetinget været den bedste Kornsort. Der er avlet indtil 18 Tr. Rug. pr. Td. Ld. (10 à 11 Læs) og indtil 20 Trv. Hvede. I Sundet er avlet 20—26 Trv. Hvede, som ved Udtærskning gav 22—28 Fold. Paa to Nabogaarde her gav Hveden henholdsvis 17 og 22 Fold til en Vægt af 130 Pd. holl. og udbragtes til en Pris af 630 og 640 Øre pr. 100 Pd. Rugen synes derimod at skjæppe mindre godt. Der nævnes fra 6—8 Skp. pr. Trv., og Vægten er 120—22 Pd. holl. Square-head-Hveden har atter iaar baaret Prisen, idet den har holdt sig nogenlunde staaende trods den stærke Afgrøde, og selv paa de sværeste Lejer bare de stive, heldende Straa de paa dem hvilende Ax 10 à 12 Tm. fra Jorden, saa Axene bare fuld Kjærne, og man havde det Særsyn, at en Johnstonsk Mejemaskine høstede denne tilsyneladende stærkt liggende Hvede med en Afgrøde af 25 à 26 Trv. pr. Td. Ld. Den fra Efteraaret stærke Rug gik derimod for tidlig i Leje, og Kjærnen er saadanne Steder uudviklet, og Straaet har flere Brak, saa det egentlig hverken egner sig til Foder eller Tækkehalm.

Bygget er Aarets simpleste Afgrøde. Trykket af Foraarskulde og Juli-Tørke blev det tyndt og kort, og dertil kom en Regnperiode, medens det stod i Hob, som giver en Del mørke Spidser paa Kjærnen. Udbyttet efter de faa Udtærskninger synes ogsaa at blive ringe. I Traver var her fra 8—10 Trv. pr. Td. Ld.

Havren har derimod givet en god Middelhøst navnlig paa nogenlunde fugtig Jord, som har kunnet taale Juli-Tørken. Der er af og til blæst en Del af i de stærke Storme i August, ligesom af Hveden ofte 2 à 3 Fold. De opdyrkede Kjærjorder have som ifjor givet en god Havreaafgrøde, om end næppe saa god hverken i Kvantitet eller Kvalitet som ifjor. Den silde saae Sæd er her paa Kjærjorderne og i Sundet frostmodnet og har faaet et blegt, graaligt Skær i den stærke Nattefrost sidst i August. Høsten der, saavel som i Sundet, har voldet en Del Vanskeligheder, hvor Kornet har staaet, til det blev fuldt modent; idet Straaet blev skørt, og Kjærnen vilde falde af som

Følge af Nattefrosten og den vedvarende Regn. Ved omhyggelig Høstning og tør Binding og derpaa følgende Stakning (i smaa Stakke paa 1 Trv. ell. Lign. med Rivelse i Toppen), er det dog holdt frit for Spiring og blev i det gode Vejr fra 20—28 Septbr. hjembragt i det Væsentlige og i god Tilstand. Ved enkelte Udtærskninger har det i Sundet givet fra 20—30 Fold til en Vægt af 80—85 Pd. holl. I Traver er her avlet paa Agrene 10—12, i Kjæret 12 à 14 og i Sundet 15—20. Rapsen i Sundet groede godt til, men paa Grund af stærk Iblanding af Rybs gav den et mindre Udbytte (10—11¹/₂ Fold), og samtidig sank Prisen til 9 Øre pr. Pd.

Mejemaskiner have i de større Brug været stærkt benyttede, og særlig Opmærksomhed har især Johnstons selvaflæggende Mejemaskine vakt, idet den frem for nogen anden har klaret sig i Lejesæden og udført smukt Arbejde. Dernæst maa nævnes Valter A. Woods Selvbindemejemaskine, som udfører smukt og akkurat Arbejde med Hensyn til Binding og Aflægning, men kan som de ældre Mejemaskiner kun høste staaende Sæd eller gaa paa de 2 Sider af Lejesæden. Den er dyr at benytte paa Grund af Bindegarnet, hvoraf medgaaer 2—4 Pd. pr. Td. Ld. à 85 Øre pr. Pd., men paa den anden Side er man fri for løse Neg og Rivelse og har alle Neg af ens Størrelse. Hvor der er Mangel paa Arbejdskraft, har den især sin Betydning.

Fra Ringstedegnen. Da jeg i Sommer en Dag red omkring i Markerne, kom der ud af en Skov en umaadelig Sværm hvide Sommerfugle, saa jeg red som i et stærkt Snefog. Sværmen var saa tæt, at man vanskelig kunde se Gjenstande igjennem den, og jeg antager, at den havde en Bredde af en à tohundrede Alen og var vel dobbelt saa lang. Da Sværmen omsider var passeret, saaes den flyve i Retning af Roemarken, som laa to Marker borte. Jeg kom siden efter til denne Mark, og ganske rigtig vare Sommerfuglene slaaede ned paa denne og sade rolig og trøtte uden at ændse Hesten, da jeg red ind mellem Roerne. Nogle Dage efter saaes Milliarder af smaa sorte Æg paa Roerbladene, og det varede ikke længe, før disse vare blevne til smaa Orme, som voxede Dag for Dag og begyndte at gnave Bladene. Saa kom Størene tilbage fra deres Udenlandsrejse, opdagede strax Larverne, opholdt sig altid i Tusindvis i Roemarken og hængte en Del Larvernes Ødelæggelse. Størene lokkede ogsaa en Del Krager til. Vare de velvillige Fugle ikke komne, vilde de 16 Tdr. Land Roer være blevne totalt ødelagte.

Docent Rostrup har herom udtalt Følgende:

Det i foranstaaende Brev saa livlig fremstillede Tog af hvide Sommerfugle bestod utvivlsomt af de saakaldte Hvidsværmere eller Kaalsommerfugle (Pieris); men da der gives mindst 3 hinanden lignende og almindelige Arter af denne Slægt, er det umuligt at vide, hvilken Art Brevskriveren har seet — Skade, at han ikke indsendte et Exemplar. Larverne af disse Hvidsværmere ere jo de bekjendte ægte »Kaalorme«, og hans Iagttagelse af de »umaadelige Sværme«, som faldt over Roemarkerne, stemmer jo godt hermed. Dog have de omtalte Æg næppe været »sorte«, men snarere gul- eller graagrønne.
